

## BONNER

Veïnat de cases escampades te. Gósol, al Sud del Pedraforca, damunt el Molí de Güell, en el vessant E. del riu Aigua-de-Valls (alt-Cardener); és en el camí de Gósol a Montcaub, i també en el que va des de Saldes al Molí de Güell.

PRON. MOD.: *bunné* (nov. de 1932 en què vaig passar-hi), i recordo, haver-ho tornat a oir a Gósol, Saldes, Llinars i altres llocs veïns, en els anys 1936, 1955, 1959 etc. El Nomenclàtor del C. Exc. C. posa «*Bulner*, V. *Butné*», i en l'ed. segona *Bolner*, V. *Bonner*. CATorras, *Pir. Cat.* VIII: *Butné*.

DOC. ANT. PPujol, el savi arxiver de la SdUrg. (*Est. Rom.* II, 113), en dóna *Bulner* com a forma antiga, coincidint amb la dels nomenclàtors; en una cèd. d'abans de la guerra jo havia anotat *Bolner*, sense posar-hi any, ara no en tinc comprovació —potser perduda per aquell daltabaix. En tot cas és encara *Bolner* la forma que li dóna el cens de 1359 (*CoDoACA* XII, 69).

No fóra immotivat desitjar que se'n trobi més comprovació, car aquí es produeix una discrepància entre diverses identificacions i pistes etimològiques.

1) Com ja he dit en el *DECat*, s. v. *molldre* (v, 743a 25 48), té totes les aparences de ser el resultat d'una dissimilació de *molner* amb reducció ulterior de *ln* a *nn*.

És *ln* un grup essencialment inestable, que no es manté mai fins al cat. modern: sovint hi ha reducció a *-l-*, com en *salitre* < *salnitre*, forma que a desgrat de la consciència de compost amb *nitre*, no s'ha mantingut gaire: ja hi ha *salnitre* el 1371, però *salmitre* en el *Tirant* i en molts docs. des de 1373, *samitre* i *salmitre* popular en el P. Val.; *salitre* cat. des de 1575 i 1597; 35 cast. *salitre* [1490], i port. *salitre*, aquest amb la mateixa reducció que *esmolra* de *esmolna* < *elmosna* ELEMOSYNA (*DECat* VII, 610; *DECH* v, 131), i que el port. ant. *moleiro* de *molneiro* (RLus. III, 175); el mot paral·lel al que suposem. El grec PETROSĒL(Y)NUM apareix en ll. vg. reduït pertot com PETRISILLU, d'on oc. ant. *peiresilh*, fr. *persil*, cast. *perejil*, port. *perrexil*, mossàr. *perešil* (*DECH* IV, 536a44 i n. 13 i 14). Anàlogament *salmorra* > *samorra* i *màs-samorrot* (*DECat* VI, 610b19); *jalne* > it. *giallo* (= fr. mod. *jaune*). 45

La forma cat. contraeta *molner* estigué antigament molt generalitzada (*DECat* v, 743a32 ss.): *molner* a 1208; i tot seguit la veiem reduïda (amb grafies on *n-* podria també significar *nn*): *moner* 1310, 1308, 1378, 1384 i en les *VidesR*; d'altra banda *mauner* personatge mític (*AlcM*). Quant a la dissimilació *m-n* > *b-n* és un fet trivial, com és sabut (MERENDA > *berena*, *morno* > *borno*; *mony* > *bony* (*DECat* II, 93) *muñeca*/*boneca* etc.

No és que *Bonner* mateix sigui lloc de molins, però 55 es troba en el camí que porta a la gran zona de molins de l'Aigua de Valls, concentrada avui en el veïnat del Molí de Güell [WADELLU] per on el camí ral passava a gual el riu. Era, doncs, per dir-ho així, el lloc moliner: el del camí moliner. La presumpció evident era, 60

doncs, que venia de PASSUS O PRAEDIUM —O CAMINUS— MOLINARIUS.

Procés fonètic i etimològic que es repetia a la vora. No gaire lluny de *Bonner* hi ha MONNELL (pron. *munnel*) pagesia prop de Bagà, només uns 15 k. lluny. Ara bé aquest lloc (que jo també he visitat algun cop) havia estat antigament una parròquia amb la seva església, i com a tal figura ja, amb la grafia *Molinello*, a l'Acte C. de la SdUrg., de 839, ed. Pujol, núm. 210, ja contret en *Mulnel* en l'esborrall del *Cart.*, que dóna formes més catalanes. Doncs aquí s'ha arribat al mateix resultat dissimilat *Bunnél* en la forma moderna (fins al punt que PPujol sembla confondre els dos llocs *Bonnell* i *Bonner*) a causa de llur proximitat.

2) I no és ell sol que aquí ha fet confusions. Car sembla que Serra Vilaró havia pensat a identificar-hi una parròquia *Bochner*. És natural que es deixés desorientar pel fet que la troba en un doc. de Bagà, de 1293 dedicada a Sta. Eulàlia, p. 201 (segons el vol. III, pòstum, del seu llibre *Pinós i Mtpl.*; en un altre, del qual ja no ens dóna detalls trobà «Sancte Eulalie de *Bocner*» a. 1313 (*op. cit.*, p. 316).

Vaig voler-me'n assegurar examinant jo mateix els docs., a l'arxiu de Solsona, i guiat per l'actual arxiver, Dr. Antoni Llorens, vaig veure'n alguns altres docs., ja anteriors, com un de 1073, on aquest nom anava acompanyat de diversos llocs entorn de Clariana i del Cardener mitjà; per on resultava evident que era prop de Clariana, i ben lluny del nostre *Bonner*, i de Bagà: el fet, de figurar casualment el 1293 en un doc. de Bagà, no prova, doncs, res. Ara bé, allí es llegia en lletra ben clara del S. XI, *Boc Niger*; i en el dors en lletra posterior, però medieval, posava *Bogner*.

Diu l'ed. de Serra V., que «els docs. el traduïen en ll., donant-li el significat [sic] *Bosc-Negre*»; redacció embarassada que fa témer que aquest *bosc negre* no sigui de docs. sinó una etimologia que ell devia aplicar a *Bonner*. Ja veiem, que no hi ha cap prova que això s'hagi dit mai de *Bonner*, sinó d'un lloc llunyà, uns 35 k. més al Sud. L'etim. *Bosc-Negre* → *bo(sc)-Ner* > *Bonner*, fonèticament seria sostenible si bé gens evident; en tot cas, per a *Bonner* es demostra infundada.

Quant al lloc del Solsonès, notem que en els docs. citats directament, el que consta és *Bochner* en el de 1293, *Bocner* en el de 1313, *Boc Niger* el 1073, i *Bogner* en l'altra cita medieval; en cap de les quals no hi ha *-sc* ni tan sols *-sn-*, sinó *-cn-*; crec, doncs, que en realitat, no hi ha tal *bosc* sinó una fixació toponímica, de la substitució popular del *boc negre* infernal, el diable: el *boc de Biterna* (veg. art. *Biterna*) del Ripollès i Vall de Ribes, que duia a l'esquena el boc infernal, el *Mauner* personatge folklòric d'*AlcM*. Si mai es va posar *bosc negre* en docs. seria precisament amb la piadosa intenció d'esborrar el record de l'origen bruixenc o supersticiós del nom, quan s'hi va instituir una parròquia consagrada a Sta. Eulàlia. Si bé també hi hauria dret a sospitar que aquest «Bosc Ne-